

Infrastrukturdepartementet
Energienheten
i.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: i.e.remissvar@regeringskansliet.se

Ei:s rapport och förslag till genomförande av EU lagstiftning inom elmarknadsområdet och förnybarhetsdirektivet (I2020/00602/E)

Solelkommissionen har tagit del av Energimarknadsinspektionens rapport daterad februari 2020 om genomförandefrågor av lagstiftningspaketet Ren Energi. Rapporten behandlar en stor mängd olika frågor och förslag och vi har valt att fokusera vårt svar på frågan om Medborgarenergigemenskaper. De kan, med de tillägg som vi föreslår, bli en viktig del i omställningen till ett samhälle som drivs helt av förnybar energi. De har potential att tillföra kundägd förnybar energi och samtidigt skapa incitament för kunderna att styra o lagra el för att hantera effektutmaningen.

Sverige har en lång tradition att hantera gemensamma frågor för fastighetsägare i samfälligheter. Idag finns närmare 30 000 samfälligheter där 1,1 miljon fastigheter ingår. Vi har även 22 000 bostadsrättsföreningar med närmare en miljon lägenheter. Tillsammans med det ökande intresset att lösa sitt elbehov på ett mer klimatsmart sätt ser vi att potentialen för medborgarenergigemenskaper är betydande.

Solelkommissionen är ett nätverk som består av Vasakronan, HSB, IKEA, Telge Energi och Solkompaniet som arbetar för att skapa bättre villkor för kundägd solel och har som mål att Sverige år 2030 ska få 10 % av sitt elbehov från solel.

Utveckla medborgarenergigemenskaper

Vi är mycket positiva till EU:s medborgarenergigemenskaper (MEG) som vi ser som ett nytt och viktigt sätt att öka aktiva kunders möjligheter att delta i omställningen till helt förnybart energisystem. MEG är viktiga för att skapa den framtida elmarknad där kunderna är aktiva i

VASAKRONAN

HSB – där möjligheterna bor

TelgeEnergi

att styra, tillföra och dela energi på ett helt annat sätt än idag. För att det ska bli möjligt i praktiken krävs mer än det Ei föreslår. En avgörande del är att ge MEG samma villkor att använda den egenproducerade förnybara elen på samma sätt som kunder som äger sina egna tak.

2015 infördes en skattereduktion för mikroproducenter upp till 30 000 kWh/år. Året efter infördes i lagen om skatt på energi att småskalig solel (upp till 255 kW), som produceras och förbrukas i samma byggnad befrias från energiskatt. Det gör att elkunder, både privatpersoner, företag och offentliga aktörer idag har incitament att tillverka en del av sitt elbehov på sina egna tak. De har möjlighet att lagra energi, styra sin elbilsladdning etc innanför anslutningspunkten till det allmänna elnätet.

Vårt förslag är MEG ges samma villkor, dvs att i sin energigemenskap fullt ut få producera, dela, styra och ladda elbilar och betala energiskatt endast för den el som medlemmarna köper in från sitt elhandelsbolag. Vi ser att reglerna för MEG för energiskattebefrielse kan sättas lägre än för de som bygger på egna tak. Vårt förslag är att det begränsas till 10 000 kWh/år och medlem.

Vi föreslår även att ett regelverk om virtuella elnät också införs, precis som det enligt Ei gjorts i andra EU länder. Ett virtuellt nät innebär att de som är medlemmar i MEG avräknar sina elabonnemang gemensamt genom att det skapas en ny virtuell anslutningspunkt. Respektive MEG kan sedan teckna avtal med valfritt elhandelsbolag som tar balansansvaret för den nya virtuella anslutningspunkten.

Våra förslag innebär att lagen om skatt på energi kompletteras med en skrivning om energigemenskaper och att ellagen tillförs ett regelverk kring avräkningen av virtuella nätverk.

Sverige har en av de elmarknader som varit avreglerad längst för privatpersoner, vilket gör att vi har en stor andel aktiva elkunder och en väl fungerande konkurrens på elhandelsmarknaden. Vi har även ett stort antal nya aktörer inom elhandel, som har en hög grad av digitalisering i sin verksamhet. Solelboomen bland de kunder som har egna tak i Sverige har även skapat ett stort intresse för de kunder som inte äger sitt boende eller av andra anledningar inte har egna tak att producera sitt eget behov av el tillsammans. Övergången till elbilar gör att behovet av elbilsladdning ökar och därmed behovet av att

styra den för att kunna hantera det ökade effektuttaget i lokala nät. Det gör att förutsättningarna är goda för att MEG skulle få ett stort genomslag i Sverige.

Solelkommissionens förslag om virtuella elnät

Vi stödjer Ei:s linje att inte skapa ett generellt undantag för MEG i förordningen för icke koncessionspliktiga nät (IKN). Dvs att MEG i normalfallet inte ska tillåtas äga och driva egna lokala elnät mellan olika fastigheter. Det är viktigt att elnätsföretagen fortsatt har ansvaret för den infrastruktur som elnätet innebär. Det kräver dock att man istället tar fram ett regelverk för virtuella elnät och hur de ska avräknas. Vi ser anser också att det är viktigt att ha en möjlighet för de MEG som vill utveckla mindre, geografiskt avgränsade fysiska nät för innovationsprojekt att kunna begära ett undantag enligt IKN förordningen. En möjlighet till ett eget internt nät gör även att dessa MEG kan komma igång snabbare än de med virtuella nät, som kräver ytterligare utredning innan de blir verklighet.

De virtuella näten avräknas genom att samtliga förbruknings- och produktionsabonnemang läggs samman till en gemensam. Denna virtuella punkt knyts till en balansansvarig aktör. Det kan vara ett elhandelsbolag som MEG köper tjänster av för sin administration och fakturering. Den virtuella avräkningspunkten avräknas enligt gällande regelverk, dvs idag timvis och om några år per kvart. Det gör att det aldrig blir tal om nettodebitering mellan de medlemmar som ingår i MEG.

Det är idag fortfarande ett antal förbrukningspunkter som inte avräknas timvis, elnätsföretagen har ända fram till år 2025 på sig att införa timvis mätning för alla. Men det stora antalet kunder kommer, när en lagstiftning om MEG som innehåller virtuella nät träder i kraft, ha timvis mätning. Ev kan övergångsbestämmelser behöver införas innan alla kunder har timvis mätning.

Elnätsföretagen bör åläggas, genom Ei:s förordning om elnätsavgifter, att ha en egen lokaltariff för den gemensamma virtuella punkten för en MEG. Tariffen ska, som alla nättariffer, vara kostnadsriktig, vilket innebär att den kommer ta hänsyn till att elnätsföretagets kostnader för överliggande nät minskar genom egenförbrukningen av el. Tariffen kan även utformas för att ge incitament att hantera lokala effektutmaningar. En MEG ska dock ha möjligheten att medlemmarna avräknas per fysiskt elnätsabonnemang för att göra det enklare för en MEG att starta sin verksamhet. Genom att incitamenten till att

VASAKRONAN

HSB – där möjligheterna bor

TelgeEnergi

styra uppnås först när man använder den lokala MEG tariffen kommer det vara en succesiv övergång till att elnätsavgiften avräknas gemensamt.

Virtuella elnät har fördelen att de inte kräver investeringar av medlemmarna, vilket gör att det är enklare att bli medlem i en MEG och även att gå ur/byta. Det gör att medlemmarnas rättigheter som kunder säkerställs eftersom de kan lämna energigemenskapen.

Ei tar i sin rapport upp fördelarna med intern delning av el utan ett eget elnät, det vi kallar för virtuellt nät. De ser att den nya blockkedjetekniken kan användas och att tex elhandlare kan sälja tjänster kring detta. De ser dock inget behov av att tillföra ellagen några nya regler för att hantera avräkningen av de nya virtuella avräkningspunkter som skapas.

Solelkommissionen anser att nya regler för interna virtuella nät krävs och att Ei omgående bör få i uppdrag att utreda förutsättningar och de regelverksändringar som måste genomföras.

Solelkommissionen föreslår energiskattebefrielse för egenproducerad förnybar el

För att skapa incitament för kunderna att bli medlemmar i en MEG och investera egna medel för att täcka sin egen elförbrukning, elbilsaddning, styrning och lagring krävs att villkoren med de som investerar på sin egen fastighet jämställs. Dvs grundprincipen att el som produceras för eget bruk inte omfattas av energiskatt.

Solelkommissionen ser vikten av att begränsa skattefriheten eftersom MEG har fokus på privatpersoner. Vårt förslag är 10 000 kWh/år och medlem, vilket ska jämföras med skattereduktionen för de som bygger på egen tomt/tak där max är 30 000 kWh. Vår bedömning är att man uppnår de positiva effekterna för MEG även med det lägre antalet kWh. En villaägare med solel som går med i en MEG kommer bör inte längre få del av skattereduktionen när hen väljer att bli medlem i en MEG.

Direktiv 2019/944 och ändring av direktiv 2012/27 ger enligt vår bedömning bra stöd för att utvidga skatteundantaget i Lagen om skatt på energi, kapitel 11, §2 så att även MEG omfattas. I artikel 15 i direktivet, punkt tre, ges en rätt för medlemsländerna att ha särskilda regler för MEG. Och i artikel 16, punkt 3B, sägs uttryckligen att MEG ska behandlas icke diskriminerande och proportionellt, jämfört med andra elkunder.

VASAKRONAN

HSB – där möjligheterna bor

TelgeEnergi

I direktiv 2018/2001 om främjande av energi från förnybara energikällor anges viktiga förutsättningar för att genomföra reformen. I artikel 22, som avser gemenskaper för förnybar energi återkommer precis som i föregående direktiv om MEG att villkoren ska vara utan diskriminerande punkter. Och lyfter speciellt vikten av att de är det för hushållskunder. Det ger enligt vår syn stöd för att villkoren för medlemmar i en energigemenskap ska vara lika som de som avser villaägare som bygger på sitt eget hus. Villaägare har både en skattereduktion och ett undantag från energiskatt. I punkt 4 d framgår att skatter och avgifter ska vara rättvisa och proportionella mellan individuella kunder och kunder som väljer att vara medlemmar i energigemenskap.

En MEG ska ha rätt att begära att man vill vara skattskyldig för energiskatt och på det sättet hantera energiskattebefrielsen för den egna produktionen som förbrukas av medlemmarna.

Övriga MEG frågor i Ren Energi paket och Ei:s rapport

- Vi ser det som utmärkt att Ei:s förslag till lag för energigemenskaper omfattar både privatpersoner, mindre företag och offentliga aktörer. Vi vill dock att även medelstora företag ska få ingå, vilket vi anser att direktivet ger stöd för. Vi ser inget behov av att dela upp regelverken i Medborgarenergigemenskaper och Gemenskaper för förnybar energi, utan att dessa kan ha samma villkor.
- Vi delar Ei:s förslag att MEG bygger på lagen om ekonomiska föreningar, det förenklar införandet och minskar de administrativa kostnaderna när en etablerad organisationsform används.
- Vi anser att det är bra att det inte sätts upp några geografiska begränsningar i lagförslagen från Ei. MEG ska kunna verka både lokalt, regionalt och riksnivå. På lokalnätets nivå kan de få en viktig roll i att hantera flaskhalsar i näten och även delta som aktör på lokala effektmarknader av den typ som nu prövas i tex Uppsala.
- Det är av stor vikt att MEG som har virtuella nät inte begränsas till att vara små och lokala. Det krävs en betydande administration, egen styrelse och engagemang för att skapa långsiktiga och kraftfulla MEG. Det gör att de måste tillåtas vara stora nog för att bära dessa kostnader. Det kommer även krävas en volym för att kunna köpa de tjänster som kommer krävas från tex elhandelsbolag och tredjepartsaktörer. Och göra de investeringar i solel, lagring, styrning och laddning som är syftet med MEG.

Övriga frågor som berör kundägd solel

IKN förordningen och undantag för flerbostadshus

Ei konstaterar att den svenska modellen med en förordning för undantag för icke koncessionspliktiga nät (IKN) kan behållas, men behöver utvecklas när det gäller att överföra el för annans räkning. Ei vill därför utreda IKN i en särskild utredning.

Solelkommissionen anser att det är bra att modellen med IKN är kvar och ser gärna att Ei utreder hur den behöver utvecklas. *Vi vill dock lyfta fram den stora vikten av att förslaget i nätkoncessionsutredningen om att bredda undantagen till flerbostadshus genomförs skyndsamt och före en ny utredningen.* Dagens förbud mot interna nät på flerbostadshus på samma fastighet utgör ett stort hinder för solel på flerbostadshus. Förbudet innebär att det byggs mindre anläggningar än vad solelpotentialen innebär och fördyrar solelutbyggnaden i storleksordningen 20 procent. Det innebär i praktiken att ett antal solelprojekt aldrig blir av.

Kravet på nettoförbrukning för mikroproducenter

Ei föreslår att ellagen ändras så att mikroproducenter inte behöver vara nettoförbrukare av el för att få mata in el utan kostnad. Solelkommissionen stödjer Ei:s förslag. *Vi anser också att gränsen bör höjas från dagens 63 amp till 100 ampere för att harmonisera med definitionen av mikroproducent i reglerna om skattereduktion. Vi ser även att kravet på nettoförbrukning tas bort i reglerna för skattereduktionen.* De gör reglerna svårförståeliga för villaägarna och gör att större villatak inte används fullt ut för solel.

Stockholm 2020-06-03

Johan Öhnell

Ansvarig för Solelkommissionen

Johan.ohnell@solkompaniet.se

VASAKRONAN

HSB – där möjligheterna bor

TelgeEnergi